GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2016 m. gegužės 31 d.[1]

Byla C-573/14

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides
prieš
Mostafa Lounani

(Conseil d'État (Valstybės Taryba, Belgija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Prieglobstis — Trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie pabėgėlių ir jų statuso būtiniausi standartai — Direktyva 2004/83/EB — 12 straipsnio 2 dalies c punktas — Pabėgėlio statuso nesuteikimo sąlygos — Sąvoka „Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantys veiksmai“ — Kurstymo arba dalyvavimo reikšmė pagal 12 straipsnio 3 dalį — Pamatinis sprendimas 2002/475/TVR — 1 ir 2 straipsniai — Apkaltinamasis nuosprendis už teroristinius nusikaltimus kaip galimas pabėgėlio statuso nesuteikimo reikalavimas — Statuso nesuteikimo pagrindų vertinimas“

1. Šioje byloje *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Belgija) prašo patarti, kaip aiškinti pagrindus, kuriais remdamosi valstybės narės gali nesuteikti asmeniui pabėgėlio statuso pagal Priskyrimo direktyvą[2]. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar nustatant tos direktyvos nuostatų dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo taikymo sritį reikia atsižvelgti į Pamatinį sprendimą 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu[3] ir, jeigu taip, kiek. Ar dėl pabėgėlio statuso prašytojo, vadovaujančio teroristinės grupės nario, būtinai turi būti paskelbtas apkaltinamasis nuosprendis už nusikaltimą pagal Pamatinio sprendimo 1 straipsnį, kad būtų galima taikyti pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindus pagal Priskyrimo direktyvą? Ar apkaltinamasis nuosprendis dėl dalyvavimo teroristinės organizacijos veikloje savaime reiškia, kad asmens prašymas dėl pabėgėlio statuso net nenagrinėtinas? Jeigu ne, kokius kriterijus turėtų taikyti nacionalinės kompetentingos institucijos vertindamos, ar tokiam asmeniui turi būti nesuteiktas pabėgėlio statusas? Atsakant į šiuos klausimus būtina nustatyti pusiausvyrą tarp valstybių narių atsako į teroristinius veiksmus ir jų pareigų taikyti ES teisės nuostatas, susijusias su tarptautinės teisės normomis dėl pabėgėlių statuso apsaugos.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96) (toliau – Priskyrimo direktyva). Ši direktyva panaikinta ir išdėsčius nauja redakcija pakeista 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES (OL L 337, 2011, p. 9). Su šia byla susijusių nuostatų formuluotės iš esmės nepasikeitė.

3 — 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl kovos su terorizmu (OL L 164, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 18) (toliau – Pamatinis sprendimas). Šis sprendimas iš dalies pakeistas 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2008/919/TVR (OL L 330, 2008, p. 21). Pamatinis sprendimas taikomas visoms valstybėms narėms, išskyrus Jungtinę Karalystę, kuri pasinaudojo savo teise Tarybai pranešti, kad šis sprendimas yra teisės aktas, dėl kurio ji nepritaria institucijų įgaliojimams pagal prie Sutarčių pridėto Protokolo Nr. 36 10 straipsnio 4 dalį.

Tarptautinė teisė

Jungtinių Tautų Chartija

2. Jungtinių Tautų Chartijos [4] preambulėje nustatyti tam tikri ją pasirašiusių valstybių tikslai. I skyriuje išdėstyti Jungtinių Tautų siekiai ir principai. Šie principai susiję su tarptautinės taikos bei saugumo palaikymu ir būtinybe imtis veiksmingų priemonių, siekiant užkirsti kelią grėsmei taikai ir ją pašalinti, sustabdyti agresijos veiksmus arba kitus taikos pažeidimus ir imtis tinkamų priemonių visuotinei taikai stiprinti (1 straipsnis). Be to, Jungtinių Tautų narės turi teikti Jungtinėms Tautoms visokeriopą pagalbą vykdant bet kurią veiklą, kurios ji imasi vadovaudamasi šia Chartija (2 straipsnis).

JT Saugumo Tarybos rezoliucijos

3. Po 2001 m. rugsėjo 11 d. teroristų atakų Niujorke, Vašingtone ir Pensilvanijoje 2001 m. rugsėjo 28 d. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba, veikdama pagal Jungtinių Tautų Chartijos VII skyrių, priėmė Rezoliuciją 1373 (2001). Šios rezoliucijos preambulėje dar kartą patvirtinta „būtinybė visomis priemonėmis, remiantis Jungtinių Tautų [C]hartija, kovoti su teroristinių veiksmų grėsmėmis tarptautinei taikai ir saugumui“. Pagal minėtos rezoliucijos 5 dalį „teroro aktai, metodai ir praktika prieštarauja Jungtinių Tautų Organizacijos siekiams ir principams, ir <…> sąmoningas teroro aktų finansavimas, planavimas ir kurstymas taip pat prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“.

4. 2001 m. lapkričio 12 d. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją 1377 (2001), kurioje „pažymi, kad tarptautinio teroro aktai prieštarauja Jungtinių Tautų [C]hartijoje nurodytiems siekiams ir principams ir kad tarptautinio teroro aktų finansavimas, planavimas ir rengimas, kaip ir bet kokia kita pagalba šiuo atžvilgiu, taip pat prieštarauja [šioje Chartijoje] nurodytiems siekiams ir principams“.

5. 2005 m. rugsėjo 14 d. JT Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją 1624 (2005), kurioje ji dar kartą patvirtina, kad būtina kovoti su visomis terorizmo formomis, ir pabrėžia, jog valstybės turi užtikrinti, kad visos kovos su terorizmu priemonės atitiktų visus jų įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę; tokios priemonės turėtų būti tvirtinamos laikantis, be kita ko, pabėgėlių teisės ir humanitarinės teisės.

6. 2014 m. rugsėjo 24 d. JT Saugumo Taryba patvirtino Rezoliuciją 2178 (2014), kuria ragina valstybes pagal tarptautinę teisę ir tarptautinę pabėgėlių teisę, be kita ko, užtikrinti, kad teroro aktų vykdytojai, organizatoriai ar bendrininkai nepiktnaudžiautų pabėgėlio statusu. Taip pat 5 punkte nustatyta: „Valstybės narės užkerta kelią asmenų, keliaujančių į kitą nei jų gyvenamosios vietos arba pilietybės valstybę, kad vykdytų, planuotų arba rengtų teroristinius veiksmus arba juose dalyvautų, verbavimui, organizavimui, vežimui ar aprūpinimui arba teroristų mokymo rengimui ar dalyvavimui tokiuose mokymuose ir jų kelionių ir veiklos finansavimui ir sustabdo tokius veiksmus.“

7. Nors šiose JT Saugumo Tarybos rezoliucijose nurodyta įvairi veikla, laikoma prieštaraujančia Jungtinių Tautų tikslams ir siekiams, tarptautinėje teisėje nėra bendrosios *terorizmo* ar *teroristo* apibrėžties [5] .

4 — Jungtinių Tautų Chartija ir Tarptautinio Teisingumo Teismo statutas, pasirašyti 1945 m. birželio 26 d. San Franciske (toliau – JT Chartija).

5 — Žr., pavyzdžiui, Guy S. Goodwin-Gill, Jane McAdam „The Refugee in International Law“, Oxford University Press, 3-iasis leidimas, p. 192 ir 193. Taip pat žr. Sarah Singer „Terrorism and Exclusion from Refugee Status in the United Kingdom“, Brill Nijhoff, 2015, p. 15 ir 16.

Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso

8. Pagal Ženevos konvencijos [6], kuria pagrįsta Priskyrimo direktyva, 1A straipsnio 2 dalį sąvoka „pabėgėlis“ taikytina asmeniui, kuris „dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojama[s] dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba bijo naudotis tos šalies gynyba“.

9. 1F straipsnio c punkte nustatyta, jog Ženevos konvencija netaikoma asmenims, dėl kurių yra rimtų priežasčių manyti, kad jie kaltinami veika, prieštaraujančia Jungtinių Tautų Organizacijos tikslams ir principams [7].

Europos Sąjungos teisė

Europos Sąjungos sutartis

10. ESS 2 straipsnyje pateiktas pagrindinių Sąjungos vertybių, įskaitant teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms, sąrašas. ESS 3 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad, palaikydama santykius su platesniu pasauliu, Sąjunga išsaugo ir skatina savo vertybes ir savo interesus ir prisideda prie griežto tarptautinės teisės, įskaitant Jungtinių Tautų Chartijos principus, laikymosi ir jos plėtojimo.

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

11. SESV 78 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Sąjunga kuria bendrą prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinos apsaugos politiką trečiosios šalies piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, siekdama siūlyti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negrąžinimo principas. Ši politika privalo neprieštarauti <…> Ženevos konvencijai bei <…> kitoms atitinkamoms sutartims.“

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

12. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [8] 18 straipsniu garantuojama teisė į prieglobstį pagal Ženevos konvencijos taisykles ir Sutartis.

13. Pagal 19 straipsnio 2 dalį niekas negali būti perkeltas, išsiųstas ar išduotas į valstybę, kurioje jam gresia mirties bausmė arba kurioje jis gali patirti kankinimų ar kitokį nežmonišką ar žeminamą elgesį arba būti taip baudžiamas.

6 — Konvencija dėl pabėgėlių statuso, pasirašyta 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje ir įsigaliojusi 1954 m. balandžio 22 d. (Jungtinių Tautų tarptautinių sutarčių sąvadas, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954)), papildyta Protokolu dėl pabėgėlių statuso, sudarytu 1967 m. sausio 31 d. Niujorke ir įsigaliojusiu 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija). Protokolas nėra svarbus atsakant į šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą pateiktus klausimus.

7 — Kiti statuso nesuteikimo pagrindai susiję su asmenimis, kurie padarė nusikaltimą taikai, karinį nusikaltimą ar nusikaltimą žmonijai, kaip šie nusikaltimai apibrėžiami tarptautiniuose dokumentuose, sudarytuose tam, kad būtų imamasi priemonių prieš tokius nusikaltimus (1F straipsnio a punktas), ir sunkų nepolitinį nusikaltimą už juos priglobusios šalies ribų tada, kai dar nebuvo įsileisti į šią šalį kaip pabėgėliai (1F straipsnio b punktas).

8 — OL C 83, 2010, p. 389 (toliau – Chartija).

Pamatinis sprendimas

14. Pamatiniame sprendime pateikta bendroji teroristinių nusikaltimų apibrėžtis. 1 straipsnyje nustatyta, jog kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių siekdama užtikrinti, kad nurodytos veikos, kaip jos apibrėžiamos nacionalinėje teisėje, būtų laikomos teroristiniais nusikaltimais, jeigu atitinka tam tikras sąlygas [9]. Sąlygos yra šios: veikos padaromos tyčia ir dėl savo pobūdžio ir aplinkybių gali padaryti didelę žalą šaliai arba tarptautinei organizacijai, kai jomis siekiama: i) rimtai įbauginti gyventojus arba ii) neleistinai priversti vyriausybę ar tarptautinę organizaciją atlikti kokį veiksmą ar susilaikyti nuo veiksmo, arba iii) rimtai destabilizuoti ar sunaikinti pagrindinius politinius, konstitucinius, ekonominius ar socialinius šalies darinius ar tarptautinę organizaciją.

15. Pagal 2 straipsnio 2 dalies a ir b punktus atitinkamai nusikaltimais taip pat laikomas vadovavimas teroristinei grupei arba dalyvavimas teroristinės grupės veikloje.

Priskyrimo direktyva

16. Priskyrimo direktyvos preambulėje nustatyta, kad Ženevos konvencija sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus [10]. Pagrindinis šios direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo kriterijus [11]. Akivaizdu, kad, be kita ko, siekiama gerbti pagrindines teises ir pirmiausia laikytis principų, patvirtintų Chartijoje, kaip antai visiškos pagarbos žmogaus orumui ir teisės į prieglobstį principų [12]. Vertingų rekomendacijų valstybėms narėms nustatant pabėgėlio statusą pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį gali suteikti konsultacijos su Jungtinių Tautų vyriausiuoju pabėgėlių reikalų komisaru (toliau – JTVPK) [13].

17. 22 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantys veiksmai yra nurodyti Jungtinių Tautų [C]hartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose ir kartu su kitais minimi Jungtinių Tautų rezoliucijose dėl kovos su terorizmu priemonių, kurios deklaruoja, kad „teroro aktai, metodai ir praktika prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“ ir kad „sąmoningas teroro aktų finansavimas, planavimas ir kurstymas taip pat prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“.“

18. 2 straipsnio c punkte numatyta, kad „„pabėgėlis“ – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei baimės yra ne savo pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja atsiduoti tos šalies globai[,] arba asmuo be pilietybės, kuris, būdamas ne savo gyventoje šalyje dėl pirmiau minėtų priežasčių, negali ar dėl tokios baimės nenori į ją grįžti, ir kuriam netaikomas 12 straipsnis“.

19. Pagal 4 straipsnio 3 dalį tarptautinės apsaugos prašymas įvertinamas individualiai [14].

9 — Išvardyti tokie nusikaltimai: a) pasikėsinimai į asmens gyvybę; b) pasikėsinimai į asmens fizinę neliečiamybę; c) žmogaus pagrobimas arba laikymas įkaitu; d) didelis vyriausybinio ar visuomeninio pastato naikinimas; e) orlaivių, laivų ar kitų viešojo ar krovininio transporto priemonių užgrobimas; f) ginklų gaminimas, laikymas, įgijimas, gabenimas, tiekimas ar naudojimas; g) pavojingų medžiagų paleidimas arba gaisrų, potvynių ar sprogimų sukėlimas, keliantis pavojų žmonių gyvybei; h) vandens ar kurių nors kitų pagrindinių gamtos išteklių tiekimo trukdymas ar trikdymas, keliantis pavojų žmonių gyvybei; arba i) grasinimas padaryti Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje išvardytas veikas.

10 — 3 konstatuojamoji dalis. Taip pat žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 77 punktą.

11 — 6 konstatuojamoji dalis. Taip pat žr. 16 ir 17 konstatuojamąsias dalis.

12 — 10 konstatuojamoji dalis.

13 — 15 konstatuojamoji dalis.

14 — Taip pat žr. 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvą 2005/85/EB, nustatančią būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (OL L 326, 2005, p. 13) (toliau – Procedūrų direktyva). Ši direktyva panaikinta ir išdėsčius nauja redakcija pakeista 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES (OL L 180, 2013, p. 60).

20. 12 straipsnis pavadintas „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“ ir įtrauktas į III skyrių „Pabėgėlio statuso reikalavimai“. Pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai išvardyti 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse:

„2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

<…>

c) jis arba ji yra kaltas (-a) dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų [C]hartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose.

3. Šio straipsnio 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant ten paminėtus nusikaltimus ar veiksmus.“ [15]

21. Pagal 21 straipsnį valstybėms narėms nustatyta negrąžinimo pareiga. Su šia pareiga susijusios labai nedaug išimčių, pirmiausia jei yra pagrindo laikyti asmenį pavojingu valstybės narės, kurioje jis yra, saugumui arba jeigu jis arba ji yra galutiniu nuosprendžiu apkaltintas (-a) itin sunkiu nusikaltimu ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei [16].

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

22. Mostafa Lounani (toliau – M. Lounani) yra Maroko pilietis. Atrodo, jis atvyko į Belgiją kažkada 1997 m. ir nuo to laiko gyveno nelegaliai.

23. 2006 m. vasario 16 d. *Tribunal correctionnel de Bruxelles* (Briuselio baudžiamųjų bylų teismas, toliau – *Tribunal correctionnel*) pripažino M. Lounani kaltu kaip vieną iš teroristinės grupės *Moroccan Islamic Combatant Group* (Maroko kovotojų islamistų grupuotė, toliau – MICG) Belgijos padalinio vadovaujančių narių. Jis apkaltintas padaręs šias veikas: i) „logistinės paramos teikimas teroristinei grupei“; ii) „pasų klastojimas“ ir „nesąžiningas pasų perdavimas“; iii) „aktyvus dalyvavimas siunčiant savanorius į Iraką“. *Tribunal correctionnel* nusprendė, kad šios veikos yra sunkūs nusikaltimai, ir skyrė šešerių metų įkalinimo bausmę. Jam taip pat skirta 2 000 EUR bauda ir nurodyta, kad jos nesumokėjus įkalinimo trukmė bus pratęsta dar dviem mėnesiams.

24. 2010 m. kovo 16 d. M. Lounani pateikė Belgijos valdžios institucijoms prašymą suteikti pabėgėlio statusą. Jis nurodė bijantis po priimto nuosprendžio būti persekiojamas, jei grįžtų į Maroką, nes Maroko valdžios institucijos jį gali pripažinti radikaliu islamistu ir džihadistu.

25. 2010 m. gruodžio 8 d. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (pabėgėlių ir asmenų be pilietybės generalinis komisaras, toliau – CGRA) M. Lounani prašymą atmetė. 2013 m. vasario 12 d. sprendimu *Conseil du contentieux des étrangers* (Prieglobsčio ir imigracijos procedūrų taryba, toliau – CCE) panaikino tą sprendimą apeliacine tvarka ir suteikė M. Lounani pabėgėlio statusą.

15 — Pagal 12 straipsnio 2 dalį pabėgėlio statusas nesuteikiamas asmenims, kurie padarė: a) nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose siekiant numatyti nuostatas dėl tokių nusikaltimų; arba b) sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį arba ją pabėgėliu; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net įvykdyti turint tariamą politinį tikslą.

16 — 21 straipsnio 2 dalis.

26. CGRA apeliacine tvarka apskundė tą sprendimą *Conseil d'État* (Valstybės Taryba). Toje byloje CGRA, be kita ko, teigia, kad 2002 m. spalio 10 d. MICG įtraukta į JT subjektų, kuriems taikomos sankcijos, sąrašą[17]. Tai teroristinė organizacija, susijusi su *Al-Qaeda*, vykdžiusia teroro aktus prieš tarptautines organizacijas. *Tribunal correctionnel* pripažino M. Lounani kaltu – nustatyta, kad jis dalyvavo teroristinės grupės veikloje, buvo nusikalstamo susivienijimo, sukurto siekiant kėsintis į asmenis ar nuosavybę, narys, vadovavo logistinę paramą terorizmui teikusiam padaliniui, parūpindavo netikrus dokumentus islamo aktyvistams, klastojo ir naudojo suklastotus dokumentus ir neteisėtai gyveno šalyje. CGRA teigia, jog išsamiai išnagrinėjus M. Lounani bylą neišvengiamai darytina išvada, kad MICG padarė konkrečius teroristinius nusikaltimus ir kad M. Lounani dalyvavo tose veikose, kaip pripažinta 2006 m. vasario 16 d. *Tribunal correctionnel* nuosprendyje ir per nuosprendžio paskelbimą.

27. M. Lounani tvirtina, jog yra itin svarbus skirtumas, viena vertus, tarp teroristinio nusikaltimo, kaip jis apibrėžtas ir baudžiamas pagal Belgijos baudžiamąją teisę, ir, kita vertus, teroristinio nusikaltimo, kurį galima aiškinti kaip Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantį veiksmą, dėl kurio asmenims galima nesuteikti tarptautinės apsaugos pagal Ženevos konvenciją. M. Lounani nuomone, iš *Tribunal correctionnel* sprendimo nematyti, jog jis būtų padaręs konkretų teroristinį nusikaltimą, kuris patektų į pastarąją kategoriją. Jis apkaltintas priklausymu teroristinei grupei, kuri neįvykdė, nesikėsino ir negrasino įvykdyti išpuolio. Nebuvo jis apkaltintas ir teroristinio akto, kuris būtų toks sunkus, kad pakenktų pačiam Jungtinių Tautų tarptautinės bendruomenės sambūvio pagrindui, įvykdymu.

28. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, jog savo sprendime (5.9.2 punkte) CCE teisingai pažymėjo, kad M. Lounani pripažintas kaltu dėl dalyvavimo teroristinės grupės veikloje pagal Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalies b punktą[18], bet ne teroristinių veiksmų, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje, vykdymu[19]. Savo sprendimo 5.9.7 punkte CCE pažymėjo: „taip pat nenustatyta jokia MICG priskirtina tokia nusikalstama veika ar paties pareiškėjo siekis atlikti tokius individualią atsakomybę užtraukiančius veiksmus".

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia tiksliai išsiaiškinti, ką turi nustatyti kompetentingos institucijos, kad būtų galima taikyti pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindus pagal Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir 3 dalį. Todėl prašoma priimti prejudicinį sprendimą tokiais klausimais:

„1. Ar [Priskyrimo direktyvos] 12 straipsnio 2 dalies c punktas aiškintinas kaip reiškiantis, jog tam, kad būtų galima taikyti jame numatytą prieglobsčio nesuteikimo sąlygą, reikalaujama, kad prieglobsčio prašytojas būtų buvęs nuteistas už teroristinius nusikaltimus, numatytus [Pamatinio sprendimo], į Belgijos teisę perkelto 2003 m. gruodžio 19 d. Įstatymu dėl teroristinių nusikaltimų, 1 straipsnio 1 dalyje?

2. Neigiamo atsakymo į pirmąjį klausimą atveju, ar veikos, numatytos ginčijamo 2013 m. vasario 12 d. paskelbto *Conseil du contentieux des étrangers* sprendimo Nr. 96.933 5.9.2 punkte, kurios Mostafa Lounani inkriminuotos 2006 m. vasario 16 d. *Tribunal correctionnel* nuosprendžiu ir dėl kurių jis buvo nuteistas už dalyvavimą teroristinės organizacijos veikloje, gali būti pripažintos Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančiais veiksmais, kaip tai suprantama pagal Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktą?

17 — Į sąrašą įtraukti tam tikri asmenys ir subjektai, kuriems taikomos sankcijos (turto įšaldymas, draudimas keliauti arba ginklų embargas). MICG įtraukta į JT sankcijų sąrašą remiantis JT Saugumo Tarybos rezoliucija 1390 (2002). Sąrašas buvo atnaujintas, o MICG lieka įrašyta ir jo galiojančioje redakcijoje.

18 — Teismo posėdyje Belgijos vyriausybė paaiškino, kad Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalis įgyvendinama Belgijos baudžiamojo kodekso (*Code pénal*) 140 straipsniu.

19 — Teismo posėdyje Belgijos vyriausybė paaiškino, kad Pamatinio sprendimo 1 straipsnis įgyvendinamas Belgijos baudžiamojo kodekso 137 straipsniu.

3. Ar nagrinėjant, ar tarptautinė apsauga nesuteiktina jos prašančiam asmeniui todėl, kad jis dalyvavo teroristinės organizacijos veikloje, nuosprendžio, kuriuo tarptautinės apsaugos prašantis asmuo nuteistas kaip teroristinės organizacijos vadovas, tačiau konstatuojama, kad jis nepadarė, nebandė ir negrasino padaryti teroro akto, pakanka, kad būtų galima konstatuoti, jog šis prašytojas dalyvavo vykdant arba kurstė aktą, kuriuo jis kaltinamas, kaip tai suprantama pagal [Priskyrimo direktyvos] 12 straipsnio 3 dalį, ar reikia atskirai išnagrinėti konkretaus atvejo aplinkybes ir įrodyti dalyvavimą darant teroristinį nusikaltimą, apibrėžtą [Pamatinio sprendimo] 1 straipsnyje, arba kurstymą jį daryti?

4. Ar nagrinėjant, ar tarptautinė apsauga nesuteiktina jos prašančiam asmeniui todėl, kad jis dalyvavo teroristinės organizacijos veikloje, nagrinėjamu atveju – kaip jos vadovas, [Priskyrimo direktyvos] 12 straipsnio 3 dalyje numatytas kurstymas arba dalyvavimas turi būti susijęs su teroristiniu nusikaltimu, kaip jis apibrėžtas [Pamatinio sprendimo] 1 straipsnyje, ar toks kurstymas ar dalyvavimas turi būti susijęs su dalyvavimu teroristinėje grupėje, numatytu minėto sprendimo 2 straipsnyje?

5. Kalbant apie terorizmą, ar galima nesuteikti tarptautinės apsaugos, remiantis [Priskyrimo direktyvos] 12 straipsnio 2 dalies c punktu, jeigu nebuvo įvykdyta tokia smurtinė itin žiauri veika, kaip numatyta [Pamatinio sprendimo] 1 straipsnyje, nebuvo kurstyta ją padaryti ar dalyvauta ją darant?“

30. Rašytines pastabas pateikė CGRA, M. Lounani, Belgijos, Prancūzijos, Graikijos, Vengrijos, Italijos, Lenkijos, Ispanijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės ir Europos Komisija. 2016 m. vasario 16 d. teismo posėdyje tos pačios šalys, išskyrus Vengrijos, Italijos ir Lenkijos vyriausybes, pateikė žodinius argumentus.

Vertinimas

Preliminarios pastabos

31. Ženevos konvencija – „gyvas“ teisės aktas, kuris turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į dabartines sąlygas ir tarptautinės teisės pokyčius [20]. Pagal konvenciją ypatingą vaidmenį teikdamas valstybėms rekomendacijas, kaip nustatyti pabėgėlio statusą, vaidina JTVPK [21]. Priskyrimo direktyva turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrąją tos konvencijos struktūrą ir tikslą [22].

32. Pabėgėlių teisė, žinoma, glaudžiai susijusi su tarptautine humanitarine teise ir tarptautine žmogaus teisių teise. Tai atsispindi Chartijos 18 straipsnyje, kuriuo garantuojama teisė į prieglobstį pagal Ženevos konvenciją ir Sutartis. Nenuostabu, kad Teisingumo Teismas patvirtino, jog Priskyrimo direktyva turi būti aiškinama nepažeidžiant Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių ir principų [23].

20 — Žr. JTVPK biuro įžangines pastabas dėl Ženevos konvencijos, parengtas 2010 m. gruodžio mėn.

21 — Žr. Priskyrimo direktyvos preambulės 15 ir 22 konstatuojamąsias dalis. Tačiau tas rekomendacijas mano kolega generalinis advokatas P. Mengozzi apibūdino kaip ne visada nuoseklių „tekstų gausą“; žr. jo išvados sujungtose bylose *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:302, 43 punktą.

22 — Taip pat žr. SESV 78 straipsnio 1 dalį, kurioje aiškiai nurodyta, kad Europos Sąjungos prieglobsčio politika privalo neprieštarauti Ženevos konvencijai ir kitoms atitinkamoms sutartims.

23 — Žr. 2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Salahadin Abdulla ir kt.*, C-175/08, C-176/08, C-178/08 ir C-179/08, EU:C:2010:105, 54 punktą. Apskritai dėl ES teisės aktų aiškinimo atsižvelgiant į gaires, pateiktas tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugos dokumentuose, kuriuos rengiant dalyvavo valstybės narės arba kuriuos jos yra pasirašiusios, žr. 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation* / *Taryba ir Komisija*, C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 283 punktą; taip pat žr. Priskyrimo direktyvos 10 konstatuojamąją dalį.

33. Taikant Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje numatytas išimtis prašytojui nesuteikiama pabėgėlio statuso apsauga; todėl šioje dalyje numatyta prieglobsčio teisės išimtis, taikoma asmeniui, kuriam antraip apsauga būtų suteikta [24]. Aiškinant šias nuostatas reikia laikytis atsargaus požiūrio ir aiškinti jas griežtai [25].

34. Tačiau Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies taikymas nebūtinai reiškia, kad asmuo gali būti grąžintas į kilmės valstybę (arba kur nors kitur), jeigu, pavyzdžiui, kyla pavojus, kad bus nesilaikoma kankinimo arba žiauraus ar žeminamo elgesio ar bausmės draudimo [26]. Valstybėms narėms ir toliau galioja pareiga laikytis negrąžinimo principo pagal jų tarptautinius įsipareigojimus [27].

35. Svarbu aiškiai suprasti, dėl ko šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo prašoma priimti sprendimą ir dėl ko – ne.

36. (Keblaus) klausimo, kas tarptautinėje teisėje yra ir kas nėra teroristinė organizacija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nekelia [28]. Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nekvestionuojamas ir MICG įtraukimas į JT sankcijų sąrašą pagal JT ST rezoliuciją 1390 (2002). Mano nuomone, tai reiškia, jog šią bylą *būtina* nagrinėti remiantis tuo, kad MICG JT pagrįstai laikoma „teroristine“ organizacija.

37. Iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą aišku, jog nuosprendis M. Lounani atžvilgiu priimtas dėl nusikaltimų, kurie tiesiogiai *neapėmė* jokių Pamatinio sprendimo 1 straipsnyje išvardytų „teroristiniais nusikaltimais“ laikomų nusikaltimų. Tačiau iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos darytina išvada, jog MICG pagrįstai laikytina „teroristine grupe“, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 1 dalyje, o M. Lounani veikos gali būti priskiriamos prie Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje (arba galbūt 3 straipsnio c punkte) nurodytų veikų.

38. Bet ar apskritai būtent šiuos klausimus reikia užduoti? Koks Pamatinio sprendimo ir Priskyrimo direktyvos ryšys? Ar yra kokių nors požymių, kuriuos nacionalinės kompetentingos institucijos turės įvertinti, kai, kaip visada, nacionaliniai teismai, kaip priimantys galutinį sprendimą dėl faktinių aplinkybių, turi šio vertinimo kontrolės jurisdikciją, ir nustatyti, kad konkreti veikla, kuria apkaltintas M. Lounani, „prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“, nes aiškinamąją formuluotę Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje („nurodytų Jungtinių Tautų [C]hartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose“) reikėtų aiškinti taip, kad ji aprėpia kitus tarptautinius aktus, kuriuose tam tikri „su terorizmu susiję veiksmai“ aiškiai paminėti kaip „prieštaraujantys Jungtinių Tautų siekiams ir principams“?

24 — Priskyrimo direktyvos 2 straipsnio c punkte nustatyta, kad „pabėgėlis“ – tai asmuo, atitinkantis tame punkte pateiktą apibrėžtį, *nebent* būtų įvykdytos 12 straipsnio išimties taikymo sąlygos.

25 — Žr. 2010 m. birželio 1 d. generalinio advokato P. Mengozzi išvados sujungtose bylose *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:302, 46 punktą.

26 — Tos teisės garantuojamos Chartijos 4 straipsniu. Atitinkamos teisės įtvirtintos Europos žmogaus teisių konvencijos (toliau – EŽTK) 3 straipsnyje. Žr., pavyzdžiui, 1996 m. lapkričio 15 d. Strasbūro teismo sprendimą *Chahal / Jungtinė Karalystė*, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493.

27 — Žr. Priskyrimo direktyvos 21 straipsnį ir Chartijos 19 straipsnio 2 dalį.

28 — Šį klausimo aspektą Teisingumo Teismo didžioji kolegija netrukus nagrinės kitoje byloje – *A ir kt.*, C-158/14.

Sprendimas B ir D

39. Sprendime *B ir D*[29] Teisingumo Teismas turėjo atsakyti į *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus, susijusius su ieškiniu, kurį pareiškė du asmenys, akivaizdžiai, *prieš* atvykdami į Europos Sąjungos teritoriją, aktyviai dalyvavę veikloje, sietinoje su grupėmis, išvardytomis Bendrosios pozicijos 2001/931[30] dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu priede. B palaikė *Dev Sol* (dabar – DHKP/C), rėmė ginkluoto partizanų karo veiksmus Turkijos kalnuose ir buvo areštuotas, patyrė didelį fizinį smurtą ir kankinimais buvo priverstas pateikti pareiškimą. Jis du kartus buvo nuteistas kalėti iki gyvos galvos. Jis pasinaudojo šešių mėnesių lygtiniu paleidimu dėl sveikatos, išvyko iš Turkijos, atvyko į Vokietiją ir čia pateikė prieglobsčio prašymą. D, grįsdamas savo prieglobsčio prašymą, nurodė, kad pabėgo į Turkijos kalnus, įstojo į PKK ir buvo tos organizacijos kovotojas ir vienas iš jos aukšto rango pareigūnų. PKK nusiuntė jį į Šiaurės Iraką, bet vėliau jis ėmė nebesutarti su vadovybe, persikraustė į Vokietiją, kurioje jam pirma buvo suteiktas prieglobstis, tačiau pasikeitus nacionalinės teisės aktams tas sprendimas buvo panaikintas[31]. Ieškovų teisė gauti pabėgėlio statusą (B) arba išlaikyti pabėgėlio statusą (D) priklausė nuo Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindų aiškinimo.

40. Teisingumo Teismo didžioji kolegija nusprendė, kad „teroristinio pobūdžio akta[i] [kurių ji neapibrėžė], kurie pasižymi į civilius asmenis nukreiptu smurtu, net jeigu jie įvykdyti turint tariamą politinį tikslą, turi būti laikomi sunkiais nepolitiniais nusikaltimais [Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies] b punkto prasme“.

41. Dėl Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytų „Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų“ Priskyrimo direktyvos 22 konstatuojamojoje dalyje skelbiama, kad jie nurodyti Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose ir kartu su kitais minimi Jungtinių Tautų rezoliucijose „dėl kovos su terorizmu priemonių“. Tai, be kita ko, JT Saugumo Tarybos rezoliucijos 1373 (2001) ir 1377 (2001). Taigi „matyti, kad Saugumo [T]aryba vadovaujasi principu, jog tarptautiniai teroro aktai apskritai ir neatsižvelgiant į valstybės dalyvavimą prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams“[32].

42. Vėliau šioje išvadoje apsvarstysiu kitus Sprendimo *B ir D* elementus, svarbius atliekant analizę pagal šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Tačiau svarbu iš karto pažymėti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą gerokai skiriasi nuo Sprendimo *B ir D*.

43. Viena vertus, iš nutarties pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, nesvarbu, kas būtų tiksliai nustatyta ar nenustatyta dėl MICG, dėl ko 2002 m. spalio 10 d. ji buvo įtraukta į JT sankcijų sąrašą, pats M. Lounani buvo pripažintas kaltu dėl dalyvavimo teroristinėje organizacijoje, bet ne konkretaus teroristinio veiksmo padarymo. Nusikaltimai, dėl kurių jis pripažintas kaltu (logistinės paramos teikimas teroristinei grupei, pasų padirbimas ir parūpinimas, dalyvavimas organizuojant savanorių siuntimą į Iraką), nebuvo susiję su kokiais nors konkrečiais MICG įvykdytais teroristiniais veiksmais.

44. Kita vertus, veiksmai, į kuriuos atsižvelgė kompetentingos institucijos dėl B ir D, buvo anksčiau trečiojoje šalyje įvykdyti veiksmai. M. Lounani ilgą laiką veiksmus vykdė Europos Sąjungos teritorijoje, kol nelegaliai gyveno Belgijoje, o prieglobsčio prašymą pateikė atlikdamas šešerių metų laisvės atėmimo bausmę pagal minėtą apkaltinamąjį nuosprendį.

29 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661.

30 — 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos bendroji pozicija 2001/931/BUSP (OL L 344, 2001, p. 93; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 217), kuria, be kita ko, siekiama taikyti priemones kovojant su terorizmo finansavimu, numatytas JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje 1373 (2001).

31 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 57–60 punktai.

32 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 81–83 punktai.

Pirmasis klausimas

45. Remiantis Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktu, prieglobsčio statuso prašytojui apsauga nesuteikiama, jeigu jis arba ji „yra kaltas (-a) dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų [C]hartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose“. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar statuso galima nesuteikti tik jeigu prieglobsčio prašytojas pripažintas kaltu dėl vieno iš teroristinių nusikaltimų, išvardytų Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje.

46. Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte pakartojama ir šiek tiek išplečiama Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punkto formuluotė. Pripažįstama, jog formuluotės dalis „Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantys veiksmai“ 1F straipsnio c punkte miglota ir neaiški [33]. Jungtinių Tautų siekius ir principus nagrinėjant atskirai, dėl jų bendro pobūdžio sunku nustatyti, dėl kokių veiksmų asmeniui gali būti nesuteiktas pabėgėlio statusas. Iš šios formuluotės neaiški 1F straipsnio c punkto taikymo sritis. Nėra nustatytas ir veiksmų tipas, kuris gali būti priskirtas prie tos kategorijos, arba asmenys, kurie gali padaryti tokius veiksmus.

47. Nuo JT Chartijos priėmimo tarptautinė teisė, žinoma, pasikeitė. Tad JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje 1373 (2001) nuspręsta, jog šalys turi imtis priemonių kovojant su terorizmu, ir paskelbta, kad teroristiniai veiksmai, metodai ir praktika, įskaitant tokių veiksmų planavimą ir kurstymą, prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams. Panašių pareiškimų yra ir paskesnėse rezoliucijose, pirmiausia Rezoliucijoje 1377 (2001). Iš šių aktų formuluočių aišku, kad tarptautinė bendruomenė juose aprašytus veiksmus *taip pat* laiko „prieštaraujančiais Jungtinių Tautų siekiams ir principams“. Keliose tarptautinėse konvencijose nagrinėjami konkretūs kovos su terorizmu aspektai; pagal jas reikalaujama iš pasirašiusių valstybių į nacionalinės teisės aktus įtraukti būtinas nusikalstamas veikas, kad būtų aprėpti su jomis susiję įvairių formų šalutiniai veiksmai ir už juos persekiojama ir baudžiama [34]. Saugumo Taryba taip pat yra pažymėjusi (rezoliucijose 1624 (2005) ir 2178 (2014)), kad valstybių priemonės kovojant su terorizmu privalo atitikti tarptautinę teisę, pirmiausia tarptautinę žmogaus teisių teisę, pabėgėlių teisę ir humanitarinę teisę.

48. Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkto formuluotė šiek tiek skiriasi nuo Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punkto, nes daroma nuoroda į asmenį, kuris yra kaltas dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose [35]. Tačiau ir ten nenurodyti veiksmai arba veiklos rūšys, dėl kurių gali būti taikomi pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai.

49. Byloje *B ir D* ir vėliau byloje *H. T.* Teisingumo Teismas išaiškino galiojantį Saugumo Tarybos požiūrį taip, kad pagal jį tarptautiniai teroristiniai veiksmai prieštarauja Jungtinių Tautų siekiams ir principams [36]. Šis aiškinimas atitinka esamas aplinkybes. Po 2001 m. rugsėjo 11 d. įvykių tarptautinės teroristinės veiklos keliamai grėsmei skiriama labai daug dėmesio ir jis dar labiau sustiprėjo po neseniai įvykdytų išpuolių Paryžiuje ir Briuselyje.

33 — Žr. JTVPK informacinio pranešimo dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindų taikymo: 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1F straipsnis (toliau – informacinis pranešimas) 46 punktą.

34 — Žr., pavyzdžiui, Tarptautinę konvenciją dėl kovos su terorizmo finansavimu, kurią Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė 1999 m. gruodžio 9 d. Rezoliucija 54/109.

35 — Aiškinant vienaip, atrodo, iš pradžių manyta, jog į Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punkto taikymo sritį gali patekti tik asmenys, einantys aukštas pareigas šalyse arba valstybės tipo organizacijose. Žr., pavyzdžiui, tos konvencijos *travaux préparatoires*, pirmiausia Prancūzijos delegato nuomonę, pagal kurią „nuostata skirta ne eiliniams žmonėms, o vyriausybės pareigas einantiems asmenims, kaip antai valstybių vadovams, ministrams ir aukšto rango pareigūnams“ (E/AC.7/SR.160, 1950 m. rugpjūčio 18 d., p. 18), cituotą 2009 m. liepos m. JTVPK pareiškimo dėl 1951 m. Konvencijos 1F straipsnio 2.3.3 punkte esančioje 62 išnašoje.

36 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 83 punktas ir 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 85 punktas.

50. Sprendime *B ir D* Teisingumo Teismas toliau iš karto pažymi: „Iš to išplaukia, kad <…> kompetentingos valstybių narių valdžios institucijos gali taikyti direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir asmeniui, kuris, priklausydamas į Bendrosios pozicijos 2001/931 priede pateiktą sąrašą įtrauktai organizacijai, buvo susijęs su tarptautinio pobūdžio teroro aktais.“ [37] Teisingumo Teismas konkrečiai nepaminėjo argumentų, siejančių tuos du teiginius, ir nenurodė, ką reiškia „buvo susijęs su“ (teroro aktais), bet kitos Sprendimo *B ir D* dalys, kurias dar aptarsiu šioje išvadoje, padeda išgryninti Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendimo pagrindimą ir taikymo sritį [38]. Dera pažymėti, jog pasirinkta pozicija atitinka du pagrindinius pabėgėlio statuso nesuteikimo nuostatų tikslus, nurodytus ir Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte, ir Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punkte: nesuteikti pabėgėlio statuso asmenims, kurie dėl savo elgesio nenusipelno tarptautinės apsaugos, ir užkirsti kelią tokiems asmenims gauti galimybę pasinaudoti pabėgėlio statuso garantuojama apsauga siekiant išvengti teisingumo [39].

51. Ar tam, kad būtų galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktą, būtina, kad pabėgėlio statuso prašytojas būtų pripažintas kaltu dėl teroristinio nusikaltimo, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje?

52. Manau, kad į šį klausimą reikėtų atsakyti „ne“.

53. Pirma, Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkto formuluotė nereiškia, jog „Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantys veiksmai“ turėtų būti apribojami arba apibrėžiami darant nuorodą į kitus ES teisės aktus, pavyzdžiui, Pamatinį sprendimą. Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkto ir Pamatinio sprendimo 1 straipsnio taikymo sritis ir tikslai nėra vienodi. Nors apkaltinamasis nuosprendis dėl teroro akto, kaip apibrėžta Pamatiniame sprendime, žinoma, svarbus vertinant prašymą dėl pabėgėlio statuso, jis nenulemia pabėgėlio statuso nesuteikimo nuostatos taikymo srities. Priskyrimo direktyva patvirtinta praėjus beveik dvejiems metams po Pamatinio sprendimo priėmimo. Teisės aktų leidėjas galėjo į ją įtraukti aiškią nuorodą į pastarąjį aktą. Tačiau jis to nepadarė, galbūt todėl, kad toks apribojimas tikriausiai neatitiktų Ženevos konvencijos.

54. Antra, toks 12 straipsnio 2 dalies c punkte išvardytų pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindų taikymo apribojimas neatitiktų nuostatos, jog Ženevos konvencija sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus [40]. Pačioje Ženevos konvencijoje nėra nustatyta, kad 1F straipsnio c punktas galėtų būti taikomas tik jeigu įvykdyta papildoma sąlyga, t. y. nacionaliniu ar tarptautiniu lygmeniu paskelbtas apkaltinamasis nuosprendis dėl teroro aktų (arba kokių nors kitų nusikaltimų). Faktas, kad Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte daroma nuoroda į Jungtinių Tautų Chartijos preambulę ir 1 bei 2 straipsnius, suponuoja, jog jo taikymo sritis didesnė nei Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje pateiktas teroristinių nusikaltimų sąrašas.

55. Trečia, Priskyrimo direktyvos nuostatų aiškinimo kontekstas ir atskaitos taškas yra pabėgėlio statuso nustatymo taisyklių sistema, o ne kitose tokiose ES teisės srityse, kaip kovos su terorizmu priemonės, vartojamos sąvokos. Priskyrimo direktyva yra iš esmės humanitarinė priemonė [41]. Jos teisinis pagrindas nustatytas buvusioje Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinėje dalyje dėl vizų, imigracijos ir kitų politikos sričių, susijusių su laisvu asmenų judėjimu kaip pagal EB 61 straipsnį [42] sukurtos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės dalimi. Pamatinio sprendimo kilmė visai kitokia. Tuo sprendimu kriminalizuojami tam tikri teroristiniai veiksmai ir reikalaujama, kad valstybės narės baustų už sunkius nusikaltimus ir pasikėsinimą į tam tikras bendras Europos Sąjungos

37 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 84 punktas.

38 — Žr. šios išvados 68–70 ir 74 punktus.

39 — Žr. 2003 m. rugsėjo 4 d. dokumento „Gairės dėl tarptautinės apsaugos. Nesuteikimo pagrindų taikymas. 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso 1F straipsnis“ (toliau – gairės) 2 punktą.

40 — Žr. Priskyrimo direktyvos 3 konstatuojamąją dalį.

41 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 93 punktas.

42 — Dabar tai SESV V antraštinė dalis; pirmiausia žr. SESV 67 ir 78 straipsnius.

vertybes [43]. Kitoks ir Pamatinio sprendimo teisinis pagrindas, t. y. Europos Sąjungos sutarties VI antraštinė dalis dėl policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose (ESS 29 straipsnis, 31 straipsnio 1 dalies e punktas ir 34 straipsnio 2 dalies b punktas) [44]. Taigi dviejų priemonių taikymo sritys ir tikslai skiriasi [45].

56. Ketvirta, išsamiai analizuojant tekstą, sąlyga, kad Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte išdėstytą nuostatą, reglamentuojančią pabėgėlio statuso nesuteikimą, būtų galima taikyti tik jeigu anksčiau paskelbtas apkaltinamasis nuosprendis dėl teroristinio nusikaltimo, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje, būtų įvestas dvigubas apribojimas. Viena vertus, tai reikštų, jog asmeniui, kaltam dėl *kitų veiksmų*, susijusių su terorizmu, bet neišvardytų 1 straipsnio 1 dalyje, pavyzdžiui, dėl vadovavimo teroristinei grupei arba dalyvavimo teroristinės grupės veikloje (2 straipsnio 2 dalis), pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai netaikomi. Kita vertus, taip sąvoka „Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujantys veiksmai“ būtų apribota tokių veiksmų *viena pakategore*. Abu apribojimai neatitinka pabėgėlio statuso nesuteikimo nuostatų tikslų ir būtų visiškai dirbtiniai.

57. Penkta, reikia pažymėti, jog Pamatinis sprendimas yra priemonė, kuriai galioja „kintamoji geometrija“. Tai teisės aktas, kuris nėra privalomas Jungtinei Karalystei, nusprendusiai pasirinkti galimybę netaikyti jo nuostatų [46]. Priskyrimo direktyvos, taikomos visoms 28 valstybėms narėms, pagrindinis tikslas – nustatyti visoje ES taikomus kriterijus, pagal kuriuos būtų nustatomi asmenys, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos [47]. Tokiomis aplinkybėmis, man atrodo, vienos iš Priskyrimo direktyvos nuostatų aiškinimo apribojimo perkėlimas iš kitos ES priemonės, kuri nėra privaloma visoms valstybėms narėms, *neatitiktų* direktyvos suderinimo tikslų.

58. Todėl manau, jog tam, kad asmeniui būtų galima nesuteikti pabėgėlio statuso Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytu pagrindu, nebūtina įrodyti, kad prieglobsčio prašytojas pripažintas kaltu dėl teroristinio nusikaltimo, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje.

Antrasis ir trečiasis klausimai

59. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas antrojo ir trečiojo klausimų aplinkybes pristato taip, kaip nurodyta toliau. 2013 m. vasario 12 d. sprendimu CCE konstatavo, kad M. Lounani pripažintas kaltu dėl nusikaltimų, susijusių su Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje išvardytais veiksmais (dalyvavimu teroristinės grupės veikloje), o ne su veiksmais, nurodytais to sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje. *Tribunal correctionnel* nusprendė, kad už savo nusikaltimus, padarytus vadovaujant MICG, jis nusipelno griežtos bausmės [48]. Tačiau, CCE nuomone, sprendime, pagal kurį paskelbtas apkaltinamasis nuosprendis, kaip „teroristinė veikla“ apibūdinama tik M. Lounani narystė teroristinėje grupėje. *Tribunal correctionnel* sprendimu MICG nelaikoma kalta dėl konkrečių teroristinių nusikaltimų, tad nenustatyta ir asmeninė M. Lounani atsakomybė už dalyvavimą atliekant tokius veiksmus.

43 — Žr. ESS 2 straipsnį, kuriame išvardytos tos vertybės.

44 — Pakeista atitinkamai SESV 67 ir 82 straipsniais (ESS 34 straipsnio 2 dalies b punktas buvo panaikintas).

45 — 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 89 punktas.

46 — Žr. šios išvados 3 išnašą.

47 — Žr. Priskyrimo direktyvos 16 ir 17 konstatuojamąsias dalis.

48 — Žr. šios išvados 23 punktą.

60. Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar veiksmai, už kuriuos nuteistas M. Lounani, gali būti laikomi „prieštaraujančiais Jungtinių Tautų siekiams ir principams“, kaip apibrėžta Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte (antrasis klausimas). Jis taip pat klausia, ar taikant Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 3 dalį M. Lounani apkaltinimo kaip vadovaujančio teroristinės grupės nario pakanka siekiant nustatyti, kad jis „kursto [kurstė]“ arba „kitaip dalyvauja [dalyvavo]“ vykdant Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje minėtą veiksmą [49] (trečiasis klausimas).

Priimtinumas

61. Ir CGRA, ir Belgijos vyriausybė teigia, jog trečiasis klausimas nepriimtinas. Jos abi mano, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaaiškino, kodėl atsakymas į tą klausimą būtinas norint išspręsti pagrindinę bylą.

62. Nepritariu.

63. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą faktinį ir teisinį pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Atsisakyti priimti sprendimą dėl prejudicinio klausimo Teisingumo Teismas gali, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema yra hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi būtinos faktinės ir teisinės informacijos, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus [50].

64. Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia nustatyti, ar fakto, jog M. Lounani pripažintas kaltu dėl dalyvavimo teroristinės grupės veikloje, pakanka, kad būtų galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytus pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindus. Šių nuostatų išaiškinimas akivaizdžiai svarbus pagrindinei bylai. Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti.

M. Lounani apkaltinamojo nuosprendžio svarba

65. M. Lounani tvirtina, jog *Tribunal correctionnel* sprendimas nelabai svarbus arba visai nesvarbus. Jo teigimu, kyla rimtų abejonių, ar ta byla buvo išnagrinėta teisingai. Savo argumentą jis grindžia Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – Strasbūro teismas) sprendimu *El Haski* [51]. Strasbūro teismas nusprendė, kad pažeistas EŽTK 6 straipsnis („Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“), nes toje pačioje baudžiamojoje byloje *Tribunal correctionnel* dėl vieno iš M. Lounani atsakomybės bendrininkų kaip įrodymai buvo priimti pareiškimai, gauti pažeidžiant EŽTK 3 straipsnį („Kankinimo uždraudimas“).

66. Dera pažymėti, jog M. Lounani neapskundė sprendimo savo byloje apeliacine tvarka, pats nesikreipė į Strasbūro teismą ir nepateikė jokių esminių pastabų, kad su juo susijusios baudžiamosios bylos nagrinėjimas buvo neteisingas arba kad vykstant tam procesui buvo pažeistas Chartijos 47 straipsnis (arba EŽTK 6 straipsnis).

49 — Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 3 dalyje anglų kalba vartojamas žodis „incite“, o ne „instigate“, bet, išskyrus tai, ši nuostata tokia pat kaip Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 3 dalies formuluotė.

50 — Žr. 2013 m. birželio 6 d. Sprendimo *MA ir kt.*, C-648/11, EU:C:2013:367, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

51 — 2012 m. rugsėjo 25 d. Strasbūro teismo sprendimas *El Haski / Belgija*, ECLI:CE:ECHR:2012:0925JUD000064908.

67. Nesant jokių faktų, patvirtinančių, kad M. Lounani baudžiamosios bylos nagrinėjimas buvo neteisingas arba kad *Tribunal correctionnel* sprendimu nustatytos faktinės aplinkybės buvo nepatikimos, jo apkaltinamasis nuosprendis yra nustatytas faktas. Tikrasis klausimas – kiek svarbus turi būti tas apkaltinamasis nuosprendis vertinant, ar galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytą pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindą?

68. Sprendimu *B ir D* Teisingumo Teismas atmetė prielaidą, jog esant apkaltinamajam nuosprendžiui už dalyvavimą teroristinės grupės veikloje pagal Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalies b punktą būtų automatiškai taikomi Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose nustatyti pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai. Jis konstatavo, kad pabėgėlio statuso nesuteikimo sąlygos suponuoja išsamų visų kiekvienos atskiros bylos aplinkybių tyrimą [52]. Todėl atmetu CGRA argumentą, kad jeigu asmuo pripažintas kaltu dėl teroristinių veiksmų, pavyzdžiui, Pamatinio sprendimo 1–4 straipsniuose išvardytų nusikaltimų, tokiam asmeniui gali būti automatiškai nesuteikiamas pabėgėlio statusas pagal Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalį ir (arba) 3 dalį toliau nebenagrinėjant jo prašymo.

69. Sprendime *B ir D* Teisingumo Teismas paaiškino, kad nors „nėra tiesioginio ryšio tarp Bendrosios pozicijos 2001/931 ir [Priskyrimo direktyvos] siekiamų tikslų, todėl nepateisinama tai, kad kompetentinga valdžios institucija, ketinanti nesuteikti asmeniui pabėgėlio statuso pagal direktyvos 12 straipsnio 2 dalį, remtųsi tik jo priklausymu organizacijai, įtrauktai į sąrašą, sudarytą *ne* pagal tas taisykles, kurios [Priskyrimo direktyvoje] buvo įtvirtintos atsižvelgiant į Ženevos konvenciją“ [53], „ *organizacijos įtraukimas* į tokį sąrašą, koks pateiktas Bendrosios pozicijos 2001/931 priede, *patvirtina grupės, kuriai priklausė atitinkamas asmuo, teroristinį pobūdį*“ [54]. Taigi atskaitos taškas turi būti tai, kad pati MICG *turi* būti laikoma teroristine organizacija [55].

70. Tačiau ir iš Sprendimo *B ir D*, ir iš paskesnės Teisingumo Teismo nutarties *H. T.* [56] aišku, jog vien tik narystės teroristinėje organizacijoje nepakanka, kad būtų galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje ir 3 dalyje išdėstytas nesuteikimo nuostatas, nes organizacijos įtraukimas į sąrašą negali pakeisti (privalomo) individualaus vertinimo, ar tam tikras prašytojas pripažintinas pabėgėliu [57]. Ta narystė tiesiogiai parodo, kad tos nesuteikimo nuostatos gali (potencialiai) būti taikytinos. Konkrečios aplinkybės, susijusios su prieglobsčio prašymu, savaime tikriausiai bus išsamesnės ir sudėtingesnės nei faktai, kuriais grindžiamas baudžiamasis persekiojimas ir apkaltinamasis nuosprendis. Todėl manau, jog net jeigu paskelbtas aiškiai svarbus apkaltinamasis nuosprendis, ir toliau lieka galioti reikalavimas atlikti individualų vertinimą.

Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktas ir 3 dalis

71. Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punkte nėra minimas „kurstymas“ arba „dalyvavimas“ atliekant Jungtinių Tautų tikslams ir siekiams prieštaraujančius veiksmus. Vis dėlto tą nuostatą reikia aiškinti taip, kad ji apima ir tuos asmenis, kurie patys faktiškai nevykdo tiems siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų [58]. 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir 3 dalį aiškinant kartu, matyti, kad

52 — Žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 93 punktą.

53 — Žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 89 punktą, išskirta mano.

54 — Žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 90 punktą, išskirta mano.

55 — Šioje byloje *nebuvo* daroma prielaida, kad MICG įtraukimas į sąrašą nebuvo teisingas.

56 — 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 89 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

57 — Žr. Priskyrimo direktyvos 4 straipsnio 3 dalį.

58 — Žr. gairių 17 ir 18 punktus.

pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai gali būti taikomi visiems asmenims, kaltiems dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų padarymo, kurstymo ar kitokio dalyvavimo juose. Toks aiškinimas atitinka ir gairėse siūlomą Ženevos konvencijos aiškinimą, ir Priskyrimo direktyvos tikslus [59].

72. Vadinasi, Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte numatytas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas nėra skirtas tik asmenims, faktiškai vykdžiusiems teroro aktus. Taikant jį kartu su 12 straipsnio 3 dalimi, aprėpiami ir tie asmenys, kurie veikia kaip teroro aktų bendrininkai.

73. Tačiau kokios aprėpties tas 12 straipsnio 3 dalies išplėtimas? Kur reikia brėžti tą liniją tarp asmens, kuris tiesiog barškina skardinę monetoms rinkti gatvėje [60], ir asmens, kuris tiesiogiai dalyvauja vykdant teroristinį išpuolį kaip „pabėgimo mašinos“ vairuotojas?

74. Taikytinas įrodymų standartas – turi būti „*rimtų priežasčių manyti, kad*“ [61] prašytojas asmeniškai atsakingas kaip grupės narys per nagrinėjamą laikotarpį ir kad jis kaltas dėl veiksmų, kuriems taikomos pabėgėlio statuso nesuteikimo nuostatos, padarymo [62]. Sprendime *B ir D* Teisingumo Teismas konstatavo: „Šiuo tikslu kompetentinga valdžios institucija turi, be kita ko, patikrinti, kokį vaidmenį atitinkamas asmuo realiai atliko rengiant aptariamus aktus, jo statusą organizacijos viduje, žinių apie grupės veiklą, kurias jis turėjo arba privalėjo turėti, lygį, galimą spaudimą jo atžvilgiu arba kitus veiksnius, galinčius daryti įtaką jo elgesiui.“ [63]

75. Dėl pabėgėlio statuso prašytojo dalyvavimo veiksmuose, nurodytuose 12 straipsnio 2 dalies c punkte, pažymėtina, kad iš įžanginės formuluotės „rimtų priežasčių manyti, kad“ aišku, jog riba, nuo kurios pradedama taikyti 12 straipsnio 2 dalis, nustatyta aukštai. Iš nuorodos į „Jungtinių Tautų siekius ir principus“ matyti, kad prašytojo veiksmas turi turėti poveikį tarptautiniu lygmeniu ir būti toks sunkus, kad padarytų poveikį tarptautinei taikai ir saugumui, nes JT Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose iš esmės nustatyti tarptautinės bendruomenės sambūvio principai [64].

Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte numatytų pabėgėlio statuso nesuteikimo sąlygų vertinimas

76. Iš mano atsakymų į pirmąjį klausimą matyti, kad atliekant vertinimą 12 straipsnio 2 dalį reikėtų aiškinti savarankiškai, neatsižvelgiant į Pamatinio sprendimo 1 straipsnio taikymą. Tokio pat požiūrio laikausi ir dėl to sprendimo 2 straipsnio (dalyvavimo teroristinėje grupėje) ir manau, jog ir čia nebūtina nustatyti, kad prašytojui pagal tą nuostatą paskelbtas apkaltinamasis nuosprendis.

77. Visos valstybės narės privalo remti ir skatinti bendras vertybes, įtvirtintas ESS 2 straipsnyje, įskaitant teisinę valstybę (ESS 3 straipsnio 5 dalis). Taigi, jeigu prieglobsčio prašytojas pripažintas kaltu teismo procese, atitinkančiame įstatymu nustatytus procedūrinius reikalavimus ir Chartijos 47 straipsnį, ir tas apkaltinamasis nuosprendis įsigaliojo, tai bus gana svarbu atliekant individualų vertinimą pagal

59 — Žr. 22 konstatuojamąją dalį. 12 straipsnio 3 dalies atitikmuo nebuvo įtrauktas į pirminį Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų, KOM(2001) 510 galutinis (OL C 51 E, 2002, p. 325). Tekstą įtraukė valstybės narės, kai vyko derybos Taryboje.

60 — Sprendime *H. T.*, pavyzdžiui, buvo nustatyta, kad H. T. rinko aukas PKK vardu ir kartais platino tos organizacijos leidžiamą laikraštį. Teisingumo Teismas nusprendė, jog iš tų veiksmų nebūtinai darytina išvada, kad H. T. rėmė teroristinės veiklos teisėtumą ir kad patys tie veiksmai nebuvo teroristiniai veiksmai. 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo *H. T.*, C-373/13, EU:C:2015:413, 91 punktas.

61 — Žr. aiškią Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies įžanginės pastraipos formuluotę.

62 — Žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 94 punktą.

63 — Žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 97 punktą.

64 — Visos nusikalstamos veikos, dėl kurių taikomas Ženevos konvencijos 1F straipsnyje įtvirtintas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas, gana sunkios (2009 m. liepos mėn. JTVPK pareiškimas dėl 1951 m. Konvencijos 1F straipsnio). Gairių 17 punkte JTVPK pažymi, jog Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punktas, ko gero, bus taikomas rečiau nei 1F straipsnio a arba b punktuose numatyti pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai.

Priskyrimo direktyvos 4 straipsnį. Kartu 12 straipsnio 2 dalies c punkto negalima tiesiog laikyti papildoma kovos su terorizmu nuostata, kuri gali būti taikoma automatiškai jau skirtoms sankcijoms papildyti [65]. Vis tiek būtina individualiai įvertinti visus svarbius faktus ir aplinkybes, kad būtų įvykdyti Priskyrimo direktyvos reikalavimai.

78. Prancūzijos vyriausybė tvirtina, jog jeigu prašytojas pripažintas kaltu dėl nusikaltimo, pavyzdžiui, dalyvavimo teroristinėje grupėje, daroma nuginčijamoji prezumpcija, kad jam turi būti taikomas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas pagal 12 straipsnio 2 dalį.

79. Su šia nuomone nesutinku.

80. Jeigu iš aplinkybių matyti, kad tai gali būti svarbu, galimi pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai vertinami pateikiant prašymą dėl pabėgėlio statuso [66]. Valstybės narės turi plačią su vertinimo procesu susijusią diskreciją pagal Priskyrimo direktyvos 4 straipsnį [67]. Mano nuomone, apkaltinamąjį nuosprendį dėl teroristinio nusikaltimo reikėtų tiesiog laikyti aiškiu ir patikimu įrodymu, jog yra rimtų priežasčių manyti, kad riba pagal 12 straipsnio 2 dalį yra pasiekta. Tai būtų naudinga siekiant užtikrinti, kad valstybės narės nepažeistų bendrų pabėgėlių nustatymo kriterijų taikydamos skirtingas su prezumpcijomis susijusias taisykles.

81. Jungtinė Karalystė tvirtina, jog Teisingumo Teismas galėtų remtis Sprendimu *Shepherd* [68], kuriame Teisingumo Teismas išaiškino Priskyrimo direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punktą [69] ir patvirtino ribą, kurią pasiekus pradedamas taikyti 12 straipsnio 2 dalies c punktas, ir teigia, kad bet koks taikytinas testas turėtų atitikti Teisingumo Teismo sprendimą *Shepherd*. Kaip suprantu, Jungtinės Karalystės siūlomas testas turėtų būti toks: labai tikėtina, kad atlikdamas savo užduotis teroristinėje grupėje asmuo teiks būtiną paramą rengiant ar vykdant nusikaltimus, dėl kurių būtų taikomas 12 straipsnio 2 dalies c punkte įtvirtintas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas, ir to irgi pakaktų, kad būtų pradėta taikyti 12 straipsnio 3 dalis.

82. Nemanau, kad nagrinėjant šią bylą Teisingumo Teismui derėtų vadovautis Sprendimu *Shepherd*. Pirma, Sprendimas *Shepherd* susijęs tik su 12 straipsnio 2 dalies a punkte įtvirtintu pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindu. Antra, Sprendime *Shepherd* Teisingumo Teismas aiškiai parodė skirtumą tarp 9 straipsnio 2 dalies e punkto ir 12 straipsnio 2 dalyje nustatytų nesuteikimo pagrindų. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas nurodė, jog vertinimas, ar yra rizika, kad ateityje bus padarytas nusikaltimas, pagal Priskyrimo direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punktą, ir vertinimas pagal 12 straipsnio 2 dalį visiškai skiriasi. Vertinant pagal pastarąją reikalaujama atlikti *ex post* vertinimą, siekiant nustatyti, ar dėl ankstesnių veiksmų prašytojui turėtų būti nesuteikta Priskyrimo direktyvoje numatyta apsauga [70]. Galiausiai Sprendime *Shepherd* neapibrėžta, kas yra teroristinis veiksmas, kaip apibrėžta Priskyrimo direktyvoje.

83. Mano nuomone, vertinimas, kurį privalo atlikti nacionalinės kompetentingos institucijos pagal 12 straipsnio 2 dalies c punktą, vyksta dviem etapais.

84. Pirmasis etapas – patikrinimas, ar organizacija, kurią rėmė prieglobsčio prašytojas arba kurios veikloje jis dalyvavo, yra iš tikrųjų teroristinė organizacija [71].

65 — Taip pat žr. gairių 25 punktą dėl Ženevos konvencijos 1F straipsnio c punkto ir JT Saugumo Tarybos rezoliucijų 1624 (2005) ir 2178 (2014), kuriose pažymima, jog valstybės privalo užtikrinti, kad įgyvendinamos kovos su terorizmu priemonės atitinka jų įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę ir priimamos, be kita ko, pagal pabėgėlių teisę ir humanitarinę teisę.

66 — Priskyrimo direktyvos 2 straipsnio c punktas.

67 — Taip pat žr. Procedūrų direktyvoje nustatytus būtiniausius standartus.

68 — 2015 m. vasario 26 d. Sprendimas *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117.

69 — Sprendimas *Shepherd* susijęs su Priskyrimo direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punktu, pirmiausia su tuo, ką reiškia žodžiai „kai *atliekant tokią tarnybą reikėtų* daryti nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus išimties sąlygose, nustatytose 12 straipsnio 2 dalyje“.

70 — Žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 38 punktą.

71 — Žr. šios išvados 69 punktą. Atrodo, taip neabejotinai ir yra šioje byloje.

85. Antrasis etapas – įvertinimas, ar iš konkrečių su asmeniu susijusių faktų galima daryti išvadą, kad jis dalyvavo atliekant teroristinius veiksmus, dėl kurių taikomas Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktas ir 3 dalis. Tam reikia įvertinti organizacijos struktūrą, asmens padėtį joje ir jo gebėjimą nulemti grupės veiklą[72], išnagrinėti, ar jis dalyvavo planuojant, priimant sprendimus arba duodant nurodymus kitiems asmenims siekiant įvykdyti teroristinį veiksmą ir kiek, taip pat ar jis finansavo tokius veiksmus arba parūpino kitiems asmenims priemonių jiems įvykdyti ir kiek. Kompetentingos institucijos taip pat turi įsitikinti, kad jis vykdė arba iš esmės padėjo vykdyti teroristinę veiklą ir kad jis už ją atsakingas, nes veikė žinodamas, kad padeda daryti tokius nusikaltimus[73].

86. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad M. Lounani buvo vadovaujantis MICG narys. Darytina logiška išvada, kad jis, ko gero, galėjo lemti grupės veiklą. M. Lounani teikė logistinę paramą. Vadinasi, jis tikrai galėjo padėti ir suteikti galimybę kitiems dalyvauti vykdant arba vykdyti teroristinius veiksmus. MICG veikla vykdoma tarptautiniu lygmeniu, nes ši organizacija įtraukta į JT sankcijų sąrašą[74]. M. Lounani veikla taip pat yra tarptautinio pobūdžio, nes jis dalyvavo padirbant pasus ir padėjo savanoriams keliauti į Iraką. Nustatant jo asmeninę atsakomybę, taip pat svarbu atsižvelgti į jo motyvus ir ketinimus, susijusius su teroristine grupe, kurios veikloje jis dalyvavo.

87. Nors iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą akivaizdu, jog pats M. Lounani nebuvo pripažintas kaltu dėl teroristinių išpuolių vykdymo, jam skirtos bausmės lygis aiškiai rodo, kad nusikaltimai, dėl kurių jis kaltinamas, laikomi sunkiais.

88. Tačiau reikėtų pabrėžti, jog Teisingumo Teismas gali pateikti tik rekomendacijų; galutinį M. Lounani prašymo vertinimą turi atlikti nacionalinės kompetentingos institucijos, o faktines aplinkybes vertina tik nacionalinis teismas pagal savo priežiūros jurisdikciją.

89. Tad, mano nuomone, jeigu pabėgėlio statuso prašytojas valstybės narės teismų pripažintas kaltu dėl dalyvavimo teroristinės grupės veikloje ir tas apkaltinamasis nuosprendis įsigaliojo, ši aplinkybė yra svarbi ir į ją turi būti atsižvelgiama individualiai vertinant, ar taikomi pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai pagal Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktą. Vertindamos prašytojo bylos faktus ir aplinkybes pagal kartu taikomus 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir 3 dalį, kompetentingos nacionalinės institucijos taip pat privalo įvertinti, ar jam tenka asmeninė atsakomybė, atsižvelgdamos į jo motyvus ir ketinimus, susijusius su teroristinės grupės veikla, kurioje jis dalyvauja. Grupės veikla turi būti vykdoma tarptautiniu mastu ir būti tokia sunki, kad darytų poveikį tarptautinei taikai ir saugumui. Nustatytas faktas, kad prašytojas buvo vadovaujantis tokios grupės narys, yra svarbus veiksnys. Kad būtų galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkte ir 3 dalyje įtvirtintus nesuteikimo pagrindus, nebūtina nustatyti, kad jis pats kurstė teroristinius veiksmus arba dalyvavo juos atliekant, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 1 straipsnyje.

Ketvirtasis klausimas

90. Ketvirtuoju klausimu teiraujamasi, ar Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 3 dalyje minimas kurstymas ar dalyvavimas turi būti susijęs su nusikaltimo padarymu pagal Pamatinio sprendimo 1 straipsnį arba ar gali būti susijęs su jo 2 straipsnyje minimu nusikaltimu.

72 — Žr. gairių 19 punktą. Taip pat žr. 2015 m. birželio 24 d. Sprendimo , C-373/13, EU:C:2015:413, 90–93 punktus, kuriuose Teisingumo Teismas sprendė, ar pabėgėlio parama teroristinei grupei yra svarbi su valstybės saugumu arba viešąja tvarka susijusi priežastis, kaip ji suprantama pagal Priskyrimo direktyvos 24 straipsnio 1 dalį, dėl kurios būtų galima pagrįstai panaikinti jo leidimą gyventi šalyje.

73 — Žr. informacinio pranešimo 51 punktą.

74 — Žr. šios išvados 26 punktą.

91. Dėl priežasčių, išdėstytų atsakant į pirmąjį, antrąjį ir trečiąjį klausimus, nemanau, kad Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punkto taikymas priklauso nuo to, ar taikomas Pamatinis sprendimas. Taigi tam, kad būtų galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir 3 dalį, nebūtina įrodyti, jog padarytas nusikaltimas, numatytas to sprendimo 1 arba 2 straipsnyje.

Penktasis klausimas

92. Ar pabėgėlio statuso prašytojui šis statusas gali būti nesuteiktas, jeigu nei jis, nei teroristinė grupė, kurios narys jis yra, nepadarė jokių smurtinių, ypač žiaurių veiksmų, kaip nurodyta Pamatinio sprendimo 1 straipsnyje?

93. Mano nuomone, tam, kad būtų galima taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtintus nesuteikimo pagrindus, nebūtina įrodyti, jog prašytojas yra kaltas dėl tokių veiksmų padarymo.

94. Pirma, žodžių „smurtinis, ypač žiaurus veiksmas“ Pamatinio sprendimo tekste nėra. Antra, kaip jau paaiškinau, pagal tą sprendimą teroristiniais veiksmais laikomų veiksmų padarymas nėra vienintelis arba net būtinas pagrindas, kad būtų pradėta taikyti Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio 2 dalis [75].

95. Dėl išsamumo reikėtų pridurti, jog formuluotė „smurtinis, ypač žiaurus veiksmas“ taip pat nėra pabėgėlio statuso nesuteikimo sąlyga pagal Priskyrimo direktyvą. Be to, vadovaujantis tos direktyvos tikslais nėra pagrindo 12 straipsnio 2 dalį aiškinti taip, tarsi tokia sąlyga būtų taikoma.

Išvada

96. Atsižvelgdama į visus išdėstytus argumentus, manau, kad Teisingumo Teismas į *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Belgija) pateiktus prejudicinius klausimus turėtų atsakyti taip:

— Nebūtina įrodyti, jog prieglobsčio prašytojas pripažintas kaltu dėl teroristinio nusikaltimo, kaip apibrėžta 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu 1 straipsnio 1 dalyje, kad būtų galima nesuteikti pabėgėlio statuso remiantis tuo, kad jis kaltas dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų, kaip apibrėžta 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų 12 straipsnio 2 dalies c punkte.

— Jeigu pabėgėlio statuso prašytojas valstybės narės teismų pripažintas kaltu dėl dalyvavimo teroristinės grupės veikloje ir tas apkaltinamasis nuosprendis įsigaliojo, ši aplinkybė yra svarbi ir į ją turi būti atsižvelgiama individualiai vertinant, ar taikomi nesuteikimo pagrindai pagal Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 dalies c punktą. Vertindamos prašytojo bylos faktus ir aplinkybes pagal kartu taikomus 12 straipsnio 2 dalies c punktą ir 3 dalį, kompetentingos nacionalinės institucijos taip pat privalo įvertinti, ar jam tenka asmeninė atsakomybė, atsižvelgdamos į jo motyvus ir ketinimus, susijusius su teroristinės grupės veikla, kurioje jis dalyvauja. Grupės veikla turi būti vykdoma tarptautiniu mastu ir būti tokia sunki, kad darytų poveikį tarptautinei taikai ir saugumui. Nustatytas faktas, kad prašytojas buvo vadovaujantis tokios grupės narys, yra svarbus veiksnys. Kad būtų galima taikyti Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 dalies c punkte ir 3 dalyje įtvirtintus nesuteikimo pagrindus, nebūtina nustatyti, jog jis pats kurstė teroristinius veiksmus arba dalyvavo juos atliekant, kaip apibrėžta Pamatinio sprendimo 2002/475 1 straipsnyje.

75 — Žr. šios išvados 58 ir 91 punktus.

— Siekiant nustatyti, ar pabėgėlio statuso prašytojas kurstė nusikaltimus arba veiksmus arba kitaip dalyvavo juos atliekant, kaip apibrėžta Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse, nebūtina, kad teroristinė grupė, kurioje jis dalyvavo, būtų padariusi Pamatinio sprendimo 2002/475 1 straipsnyje įvardytą veiką arba kad prašytojas būtų pripažintas kaltu dėl to sprendimo 2 straipsnyje nurodyto veiksmo.

— Pabėgėlio statusas gali būti nesuteiktas jo prašančiam asmeniui, net jeigu nei jis, nei teroristinė grupė, kurios narys jis yra, nepadarė jokių smurtinių, ypač žiaurių veikų, nurodytų Pamatinio sprendimo 2002/475 1 straipsnyje.